

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

Opdrachtgever:

Gemeente Middelburg

Datum: 16 februari 2013

Uitgevoerd en opgesteld door:

**Adviesbureau Wieland
Liniestraat 13
4561 ZS Hulst
0612352169**

© Niets uit deze rapportage mag gekopieerd worden zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding en doel onderzoek.....	4
1.2	Beoordelingskader.....	4
1.3	Verantwoording.....	6
1.4	Opzet beoordeling	7
2	BESCHRIJVING HUIDIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN ACTIVITEITEN	8
2.1	Voorgenomen activiteit	12
3	HUIDIGE ECOLOGISCHE WAARDEN	13
3.1	Zoogdieren	13
3.2	Vogels.....	15
3.2.1	Broedvogels.....	15
3.2.2	Watervogels.....	15
3.3	Reptielen en Amfibieën.....	16
3.4	Vissen.....	16
3.5	Ongewervelden.....	17
3.6	Vaatplanten.....	17
4	Toetsing Natura 2000 (Vogelrichtlijn / Habitatrichtlijn) en Natuurbeschermingswet.....	19
	Conclusies	20

Bijlage 1 Kaart Natuurgebiedsplan

Bijlage 2 Informatie Flora- en faunawet

Bijlage 3 Informatie over het project

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel onderzoek

De opdrachtgever is voornemens om in Middelburg een terrein te ontwikkelen voor woningbouw. Voor deze activiteit geldt een onderzoeksplicht in het kader van de Flora- en Faunawet en overige natuurwetgeving. De Flora- en faunawet beschermt aangewezen dier- en plantensoorten in hun natuurlijke leefgebied. Door een ingreep kunnen er in of nabij het plangebied schadelijke handelingen voor natuurwaarden plaatsvinden. Hierdoor kunnen er verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden. De Minister van Economische zaken kan ontheffing verlenen van de verbodsbepalingen indien aan bepaalde ontheffingscriteria is voldaan.

Naast de soortenbescherming dient tevens onderzocht te worden of gebiedsbescherming van toepassing is. Daarbij is het onderzoek in het bijzonder gericht op een eventuele aanwezigheid van speciale beschermingszones in het kader van Natura 2000 (voorheen de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). De Natura 2000 richtlijn kent zowel een interne als externe werking: indien een ruimtelijke ingreep in of in de nabijheid van een dergelijke zone is voorgenomen, kan dit tot significante verstoring voor het gebied leiden.

Samenvattend betekent dit dat inzicht moet worden verkregen in:

- de aanwezigheid van beschermde dier- en plantensoorten of leefgebieden van beschermde diersoorten en in de effecten van de ingrepen op deze soorten;
- de aanwezigheid van Natura 2000 gebieden, voorheen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de effecten van de ruimtelijke ingreep op deze gebieden.

Voorliggende rapportage bevat de beoordeling van de gevolgen van de ontwikkeling op de te beschermen natuurwaarden.

1.2 Beoordelingskader

Voor een beoordeling van de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op de beschermde natuurwaarden in het plangebied zijn de volgende aspecten van belang:

- de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van in het kader van Natura 2000 aangewezen speciale beschermingszones (gebiedsbescherming);
- de aanwezigheid van in het kader van de Flora- en faunawet beschermde dier- en plantensoorten (soortenbescherming).

Natura 2000

De Natura 2000 richtlijn is een Europese richtlijn die sinds oktober 2005 de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn vervangt. Het doel van deze richtlijn is het bieden van bescherming en ontwikkelingsperspectief voor leefgebieden van zeldzame en bedreigde soorten en habitattypen.

De gebiedsbescherming is door middel van beide richtlijnen vastgelegd in aangewezen speciale beschermingszones, die het meest geschikt zijn als leefgebied voor beschermde vogelsoorten. Deze zijn van belang voor de instandhouding van bepaalde natuurlijke habitats en bepaalde flora en fauna. Voor ieder project of plan in of nabij een speciale beschermingszone kunnen de bevoegde overheden, pas toestemming geven voor uitvoering

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

nadat zij op basis van een passende beoordeling de zekerheid hebben gekregen dat het project of plan de natuurlijke kenmerken en/of soorten van het betrokken gebied niet significant aantast. Ook bestaand grondgebruik is aan deze onderzoeksplicht onderworpen. Alle Natura 2000 gebieden zijn opgenomen in de Ecologische Hoofdstructuur van de provincie Zeeland.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet bestaat sinds 1 april 2002. Deze vervangt de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en het onderdeel soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet.

Om te bepalen of een ontheffing noodzakelijk is, is gebruik gemaakt van het schematisch stappenplan in bijlage 2. Als eerste is beoordeeld of op de voorgenomen activiteit de Flora- en Faunawet van toepassing is. Daarna is bepaald of de werkzaamheden vallen onder activiteiten waarvoor een vrijstelling geldt en als laatste is gekeken welke beschermde soorten er in het plangebied leven en welke gevolgen de voorgenomen werkzaamheden hebben op de aanwezige soorten. Voor het verlenen van de ontheffing is van belang dat bij soorten die bescherming genieten in het kader van de Flora- en faunawet onderscheid wordt gemaakt in drie categorieën, zie bijlage 2: Algemene soorten (tabel 1); Overige beschermde soorten (tabel 2) en Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB (tabel 3). Vrijwel alle in het wild voorkomende vogelsoorten genieten een extra beschermde status. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood, verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Indien er niet gehandeld wordt volgens een goedgekeurde gedragscode moet een ontheffing aangevraagd worden. Werken volgens een goedgekeurde gedragscode is alleen mogelijk indien er soorten uit tabel 1 en, of tabel 2 aanwezig zijn. Indien er soorten uit tabel 3 aanwezig zijn dient altijd ontheffing aangevraagd te worden.

De Flora- en Faunawet geeft niet aan welke concrete activiteiten wel en niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij” – principe). Dit betekent in de praktijk dat het gaat om het effect van de activiteiten op beschermde soorten. Als de werkzaamheden zo uitgevoerd kunnen worden dat er geen schade toegebracht wordt aan beschermde diersoorten dan hoeft er vooraf niets geregeld te worden. Soms is het echter onvermijdelijk dat schade wordt gedaan aan beschermde dieren en planten. In die situaties is het nodig om vooraf te bekijken of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd (zie bijlage 2).

De Flora- en faunawet is bedoeld om soorten te beschermen, niet individuele planten of dieren. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren van onvervangbare waarde zijn en dat mensen daar niet onzorgvuldig mee mogen omspringen. Vanuit deze gedachte is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen “voldoende zorg” in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Met de aangepaste regelgeving (februari 2005) is niet meer altijd een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Dat scheelt het doorlopen van de tijdrovende procedure. Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen kan nu een vrijstellingsregeling gelden. Kort gezegd komt de regeling hierop neer:

Als de werkzaamheden vallen onder reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkeling, geldt in veel gevallen een vrijstelling. Er zijn twee soorten vrijstellingen:

- Een algemene vrijstelling (voor algemene soorten);

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

- Een vrijstelling op voorwaarde dat men handelt conform een goedgekeurde gedragscode (voor zeldzamere soorten).

Bij de vrijstellingsprocedure zijn twee criteria belangrijk: de zeldzaamheid van de aangetroffen soort en de omvang en aard van de werkzaamheden. Hoe zeldzamer de soort en hoe ingrijpender de activiteit, hoe strikter de regeling. Als de werkzaamheden niet vallen onder reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkeling en er is een reële kans van schade aan beschermde soorten dieren of planten, dan moet vooraf een ontheffing aangevraagd worden.

1.3 Verantwoording

Deze beoordeling beschrijft de gevolgen van het beoogde voornemen op te beschermen soorten door de Flora- en Faunawet en de gebiedsbescherming door Natura 2000. De mogelijke aanwezigheid van soorten is bepaald aan de hand van: literatuuronderzoek (diverse ecologische verspreidingsatlassen, websites, artikelen en rapporten veldverkenning april, mei, juni, augustus en september 2012

algemene kennis over het voorkomen van de Nederlandse flora en fauna;

Tijdens de veldverkenning is een beoordeling gemaakt in hoeverre het leefgebied van soorten, die op basis van literatuuronderzoek en algemene kennis in het plangebied mogen worden verwacht, ook daadwerkelijk in het plangebied aanwezig zijn. Met de beschikbare gegevens en het inzicht in de voorgenomen activiteiten kan een goede inschatting worden gemaakt van de huidige en de toekomstige functie van het gebied voor flora en fauna. De beoordeling richt zich zowel op beschermde gebieden als op de te beschermen soorten.

Met betrekking tot de te beschermen planten- en diersoorten, zie bijlage 2, wordt onderscheid gemaakt in de Algemene soorten (tabel 1); Overige soorten (tabel 2) en Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AmvB (tabel 3). Indien het reël is te verwachten dat in het plangebied extra te beschermen soorten voorkomen die mogelijk hinder ondervinden van het voornemen, dan dient een op deze soort(en) gericht veldonderzoek te worden uitgevoerd om de aanwezigheid of afwezigheid van deze soorten aan te tonen. Vogels vormen hierop een uitzondering: bij aanwezigheid van vogelsoorten mogen geen (verstorende) werkzaamheden worden gestart ten tijde van het broedseizoen (richtlijn broedseizoen 15 maart tot en met 15 juli). Indien echter sprake is van mogelijke aanwezigheid van bedreigde vogelsoorten (Rode Lijst) dient wél een gericht veldonderzoek te worden uitgevoerd.

Het onderzoek naar de soorten in bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB. dient te zijn uitgevoerd alvorens wordt gestart met uitvoering van het beoogde voornemen.

De resultaten uit deze Natuurtoets zijn 3 jaar te gebruiken (richtlijn).

Afbakening studiegebied en plangebied

Het studiegebied zijn de betreffende percelen waar het werk uitgevoerd zal worden tot ongeveer 100 meter van de locatie waar de voorgenomen activiteit zal plaats vinden. Het plangebied is het gebied waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden, zie bijlage 3. Het is belangrijk om een dergelijke omvang als studiegebied te nemen omdat veel soorten een groter leefgebied hebben als alleen het plangebied en omdat de invloed van de voorgenomen activiteit soms verder reikt dan alleen het plangebied. Voorgenomen activiteiten kunnen soms voor soorten in het plangebied geen directe gevolgen hebben, maar wel indirecte gevolgen. Bijvoorbeeld als hun leefgebied wordt versnipperd en in kwaliteit achteruit gaat.

1.4 Opzet beoordeling

De opzet van deze beoordeling is als volgt. In hoofdstuk 2 is een korte beschrijving gegeven van het studiegebied en plangebied en de voorgenomen activiteit. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de aanwezige en de te verwachten natuurwaarden in het gebied. Deze gegevens zijn vervolgens geïnterpreteerd en beoordeeld in relatie tot de voorgenomen activiteit.

2 BESCHRIJVING HUIDIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN ACTIVITEITEN

In dit hoofdstuk wordt een korte beschrijving gegeven van de huidige situatie. Het studiegebied waar deze natuurtoets op van toepassing is, is weergegeven in figuur 1.

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

Foto 1. Braakliggend terrein.

Foto 2. Bebouwing met dijklijsten.

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

Foto 3. Bebouwing met ruimte achter zonneschermen.

Foto 4. Ontruimd terrein.

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

Foto 5. Bebouwing met daklijsten.

Foto 6. Bebouwing.

2.1 *Voorgenomen activiteit*

De voorgenomen activiteiten bestaan uit:

- Slopen van bebouwing
- Bouwrijp maken van het terrein
- Aanleggen van voorzieningen
- Bouwen van huizen

Deze activiteit kan bestempeld worden als ruimtelijke inrichting.

3 HUIDIGE ECOLOGISCHE WAARDEN

3.1 Zoogdieren

In het studiegebied zijn de volgende beschermde zoogdiersoorten vastgesteld:

Tabel 3: Gewone dwergvleermuis, Laatzvlieger, Ruige dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis

Tabel 1: Huisspitsmuis, Bosmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosspitsmuis, Konijn, Mol en Egel.

Voorkomen / functie van het studiegebied en plangebied:

Bron: Bekker 2009, Zoogdieren in Zeeland en veldbezoek .

Genoemde vleermuissoorten komen voor in het studiegebied en plangebied. Het plangebied maakt onderdeel uit van het jachtgebied van deze soorten. Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis en Gewone grootoorvleermuis hebben het dagverblijf in bomen (holtes, loszittend schors). In het plangebied zijn bomen aangetroffen die kunnen fungeren als dagverblijf. Een deel van de te slopen bebouwing fungeert als dagverblijf voor vleermuizen (gewone dwergvleermuis).

Zoogdieren uit tabel 1 kunnen sporadisch voorkomen in het werkgebied.

Uit te voeren maatregelen:

Slopen van bebouwing, bouwrijp maken van het terrein, aanleggen van voorzieningen en bouwen van huizen.

Schadelijke handelingen (doden, vernielen, verstoren, etc van beschermde soorten):

Vleermuizen kunnen worden verstoord, of gedood bij sloop van bebouwing.

Vleermuizen kunnen worden verstoord of gedood bij verwijderen van bomen.

Zoogdieren (tabel 1) kunnen worden gedood bij het bouwrijp maken van het terrein.

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernield.

Gunstige staat van instandhouding / effect op populatieniveau (lokaal):

Er blijven voldoende vaste dagverblijven over (bebouwing Middelburg en bomen in het park) die kunnen fungeren als dagverblijf voor vleermuizen.

Mitigerende maatregelen / Worden er maatregelen uitgevoerd om eventuele schade tot een minimum te beperken:

Vleermuizen

Bomen die geschikt zijn als dagverblijf voor vleermuizen worden zoveel mogelijk gespaard (er worden duurzame vleermuiskasten opgehangen in het park indien er geschikte dagverblijven verdwijnen).

Slopen van bebouwing gebeurt onder ecologische begeleiding. Er zijn gebouwen die ongeschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Deze kunnen zonder begeleiding gesloopt worden. Bij gebouwen die wel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen wordt rekening gehouden met het jaargetijde. Vooraf kunnen maatregelen getroffen worden die vleermuizen activeren een andere verblijfplaats te zoeken. Indien na gericht onderzoek blijkt dat de kans groot is dat na het nemen van de maatregelen er toch vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn dan worden mitigerende maatregelen uitgevoerd. Het gebouw wordt dan gesloopt in de periode 15 augustus – 15 oktober. Bepaalde onderdelen van het gebouw worden gestript (daklijsten, dakpannen, zonneschermen).

In de nieuwbouw worden voorzieningen getroffen die kunnen fungeren als dagverblijf voor vleermuizen (vleermuisstenen die in het gebouw gemetseld kunnen worden en waar bewoners van het huis geen overlast hebben).

Voor soorten uit tabel 1

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG
TE MIDDELBURG

<i>Het terrein wordt vooraf gemaaid met een schijvenmaaier of maaibalk. Het maaisel wordt verwijderd.</i>

Conclusie:

<i>Voor vleermuizen kunnen de voorgenomen maatregelen een negatief effect hebben indien geen mitigerende/compenserende maatregelen uitgevoerd worden.</i>

3.2 Vogels

3.2.1 Broedvogels

De volgende broedvogels zijn in of nabij het werkgebied vastgesteld: Heggemus, Merel, Koolmees, Pimpelmees, Putter, Groenling, Turkse Tortel, Houtduif, Winterkoning, Groene specht, Grote bonte specht, Grote lijster, Ekster (nest jaarrond beschermd), Zwarte kraai (nest jaarrond beschermd) Tjiftjaf, Zwartkop, Tuinfluiter, Wilde eend, Meerkoet, Waterhoen, Kneu, Vink, Zanglijster, Ransuil (nest jaarrond beschermd).

Voorkomen / functie van het studiegebied en plangebied: Bron: veldbezoeken archief Wieland, De aanwezige beplanting fungeert als broedgebied en foerageergebied. In de te slopen bebouwing zijn 2 broedende Koolmezen aangetroffen.
Uit te voeren maatregelen: Slopen van bebouwing, bouwrijp maken van het terrein, aanleggen van voorzieningen en bouwen van huizen.
Schadelijke handelingen (doden, vernielen, verstoren, etc van beschermde soorten): <i>Geen schadelijke handelingen te verwachten indien werkzaamheden en het rooien van de beplanting en slopen van bebouwing buiten het broedseizoen worden uitgevoerd.</i>
Gunstige staat van instandhouding / effect op populatieniveau (lokaal): <i>Is niet in geding.</i>
Worden er maatregelen uitgevoerd om eventuele schade tot een minimum te beperken: <i>Werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen. Nestbomen van soorten die jaarrond beschermd zijn worden niet verwijderd.</i>
Conclusie: <i>Indien buiten het broedseizoen werkzaamheden uitgevoerd worden, worden broedvogels niet verstoord. Er zijn geen nadelige effecten voor soorten waarvan het leefgebied of de broedlocatie beschermd is indien mitigerende maatregelen getroffen worden.</i>

3.2.2 Watervogels

Blauwe reiger, Waterhoen, Meerkoet, Ijsvogel, Wilde eend

Wintervogels, trekvogels en watervogels

Voorkomen / functie van het studiegebied en het plangebied: <i>(Ministerie van Verkeer en Waterstaat e.a., Deltavogelatlas, atlas van vogelconcentraties en vliegbewegingen in het Deltagebied, digitale versie 13-01-2012; SOVON Vogelonderzoek Nederland & Ganzenwerkgroep Zeeland.2009;</i> <i>In het studiegebied komen watervogels voor. In het werkgebied komen vanwege de bebouwing en het parkachtig karakter weinig watervogels voor.</i>
Uit te voeren maatregelen: <i>Slopen van bebouwing, bouwrijp maken van het terrein, aanleggen van voorzieningen en</i>

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

<i>bouwen van huizen.</i>
Schadelijke handelingen (doden, vernielen, verstoren, etc van beschermde soorten): <i>Niet van toepassing</i>
Gunstige staat van instandhouding / effect op populatieniveau (lokaal): <i>Is niet in geding.</i>
Worden er maatregelen uitgevoerd om eventuele schade tot een minimum te beperken: <i>Niet van toepassing.</i>
Conclusie: <i>Watervogels komen in het werkgebied niet voor. De geplande activiteiten hebben geen nadelig effect op de watervogels in de omgeving.</i>

3.3 Reptielen en Amfibieën

Amfibieën

tabel 1: Bruine kikker, Groene kikker, Kleine watersalamander en Gewone pad
(vrijstelling, wel zorgplicht)

Voorkomen en functie van het studiegebied en het plangebied: Bron: archief Wieland en website www.ravon.nl Deze soorten komen voor in het studiegebied. Er zijn nog geen voortplantingswateren in het plangebied aanwezig.
Uit te voeren maatregelen: Slopen van bebouwing, bouwrijp maken van het terrein, aanleggen van voorzieningen en bouwen van huizen.
Schadelijke handelingen (doden, vernielen, verstoren, etc van beschermde soorten): Kan plaatsvinden als er geen mitigerende maatregelen getroffen worden.
Gunstige staat van instandhouding / effect op populatieniveau (lokaal): <i>Niet in het geding, indien er mitigerende maatregelen uitgevoerd worden.</i>
Worden er maatregelen uitgevoerd om eventuele schade tot een minimum te beperken: <i>Het terrein wordt vooraf gemaaid met een schijvenmaaier of maaibalk. Het maaisel wordt verwijderd. Er wordt geadviseerd om ontstane laagtes op het terrein, zie foto 4 zo snel mogelijk op te vullen met grond. Zo wordt er voorkomen dat er tijdelijke plassen ontstaan die kunnen fungeren als voortplantingsbiotoop voor de Rugstreeppad. Deze pad is nu niet aanwezig maar kan het terrein snel ontdekken. Indien de aanleg van de woonwijk nog een tijd wordt uitgesteld kan er ook voor gekozen worden om ontheffing aan te vragen voor tijdelijke natuur op deze locatie. Bij verkregen ontheffing kunnen de laagtes tzt opgevuld worden.</i>
Conclusie: <i>Er zijn geen negatieve effecten te verwachten indien mitigerende maatregelen getroffen worden.</i>

3.4 Vissen

Geen waarnemingen van beschermde soorten bekend.

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

Voorkomen: <i>(Website Natuurloket, globaal rapport. Website Ravon versie 13 jan 2012).</i> <i>(Nie, Hendrik W. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen, Doetinchem, febr. 1996). Waterschap Schelde Stromen, archief Wieland.</i> <i>In het werkgebied bevindt zich geen open water. Er komen in het werkgebied dan ook geen vissen voor. In het studiegebied komt wel open water voor. Handelingen hebben geen invloed op het open water en de daarin voorkomende vissen.</i>
Uit te voeren maatregelen: Slopen van bebouwing, bouwrijp maken van het terrein, aanleggen van voorzieningen en bouwen van huizen.
Schadelijke handelingen (doden, vernielen, verstoren, etc van beschermde soorten): Niet van toepassing.
Gunstige staat van instandhouding / effect op populatieniveau (lokaal): <i>Niet van toepassing.</i>
Worden er maatregelen uitgevoerd om eventuele schade tot een minimum te beperken: <i>Niet van toepassing.</i>
Conclusie: <i>Geen negatieve effecten te verwachten.</i>

3.5 Ongewervelden

Geen beschermde soorten aanwezig in het studiegebied

Voorkomen: Vlinder- en Libellenwerkgroep 2003; Geene et. al. 2007; Wagenaar 2007. In het werkgebied komen geen dagvlinders, nachtvlinders, libellen, sprinkhanen en overige ongewervelde voor die beschermd worden door de Flora- en Faunawet.
Uit te voeren maatregelen: Slopen van bebouwing, bouwrijp maken van het terrein, aanleggen van voorzieningen en bouwen van huizen.
Schadelijke handelingen (doden, vernielen, verstoren, etc van beschermde soorten): <i>De verstoring en aantasting van leefgebied zal niet voorkomen omdat er in het werkgebied geen beschermde ongewervelden voorkomen .</i>
Gunstige staat van instandhouding / effect op populatieniveau (lokaal): <i>Niet in het geding, er worden geen exemplaren gedood of verstoord.</i>
Worden er maatregelen uitgevoerd om eventuele schade tot een minimum te beperken: <i>Niet van toepassing.</i>
Conclusie: <i>Er komen geen beschermde soorten voor.</i>

3.6 Vaatplanten

In het werkgebied komen beschermde soorten voor.

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG
TE MIDDELBURG

Tabel 1: Brede wespenorchis, Grote kaardebol

Tabel 2: Daslook

Voorkomen:

In het studiegebied zijn waarnemingen bekend van beschermde soorten vaatplanten, in het plangebied is de Brede wespenorchis waargenomen. In het studiegebied komt Daslook voor. Deze soort komt niet voor in het plangebied.

Uit te voeren maatregelen

Slopen van bebouwing, bouwrijp maken van het terrein, aanleggen van voorzieningen en bouwen van huizen.

Schadelijke handelingen (doden, vernielen, verstoren, etc van beschermde soorten):

Niet van toepassing

Gunstige staat van instandhouding / effect op populatieniveau (lokaal):

Niet in het geding.

Worden er maatregelen uitgevoerd om eventuele schade tot een minimum te beperken:

Niet van toepassing.

Conclusie:

In het plangebied komen de Brede wespenorchis en Grote kaardenbol voor deze zijn opgenomen in tabel 1. Voor soorten in tabel 1 geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting.

4 Toetsing Natura 2000 (Vogelrichtlijn / Habitatrichtlijn) en Natuurbeschermingswet

Het plangebied is geen Beschermd Natuurmonument of Natura 2000 gebied. De afstand tot een Natura 2000 gebied bedraagt meer dan 5 kilometer. De geplande activiteit heeft geen nadelig effect op het Natura 2000 gebied.

Het plangebied is niet aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), zie bijlage 1. De dichtstbijzijnde gebieden die zijn aangewezen in het kader van de EHS liggen nabij (< 1 kilometer) het plangebied. Tussen het plangebied en de EHS ligt een “drukke” weg. De geplande werkzaamheden en het in gebruik nemen van de voorzieningen hebben geen nadelig effect op EHS.

Conclusie:

Er is geen structureel negatief effect op een Natura 2000 gebied of EHS gebied te verwachten.

Conclusies

In het plangebied komen beschermde zoogdiersoorten voor uit tabel 3. Door mitigerende maatregelen te treffen zullen geen exemplaren worden gedood. In de nieuw aan te leggen woningen kunnen een aantal voorzieningen worden getroffen die kunnen fungeren als dagverblijf voor vleermuizen.

Omdat vaste verblijfplaatsen tijdelijk zullen verdwijnen is het raadzaam om een ontheffing in het kader van de Flora en Faunawet aan te vragen. Door in de onderbouwing aan te geven dat er zorgvuldig gehandeld wordt, is het waarschijnlijk dat een positieve afwijzing of ontheffing verleend zal worden. De kwaliteit van het leefgebied niet afnemen. In het plangebied komen ook vogelsoorten voor waarvan het leefgebied jaar rond beschermd is. Door te werken buiten het broedseizoen en de vaste nestplaatsen (bomen) te behouden zijn er geen nadelige effecten op deze soorten te verwachten.

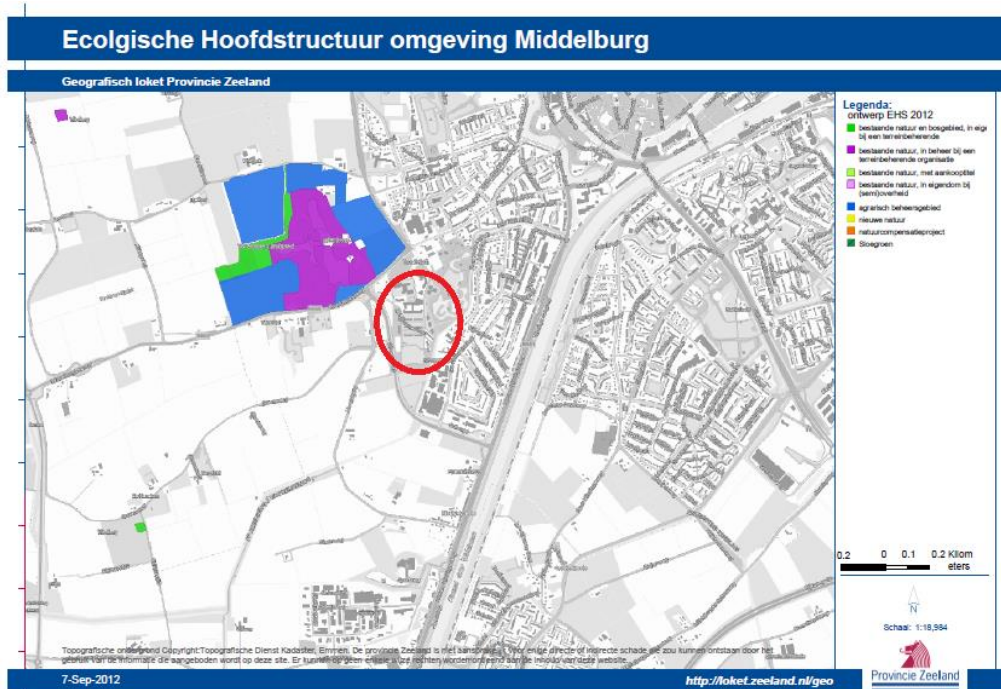
Indien er op korte termijn gestart wordt met de woningbouw is het raadzaam om de ontstane laagtes op te vullen met grond. Zo wordt voorkomen dat hier geschikt voortplantingsbiotoop ontstaat voor de Rugstreeppad.

Er is geen structureel nadelig effect op Natura 2000 gebied of Ecologische Hoofdstructuur.

Bijlage 1

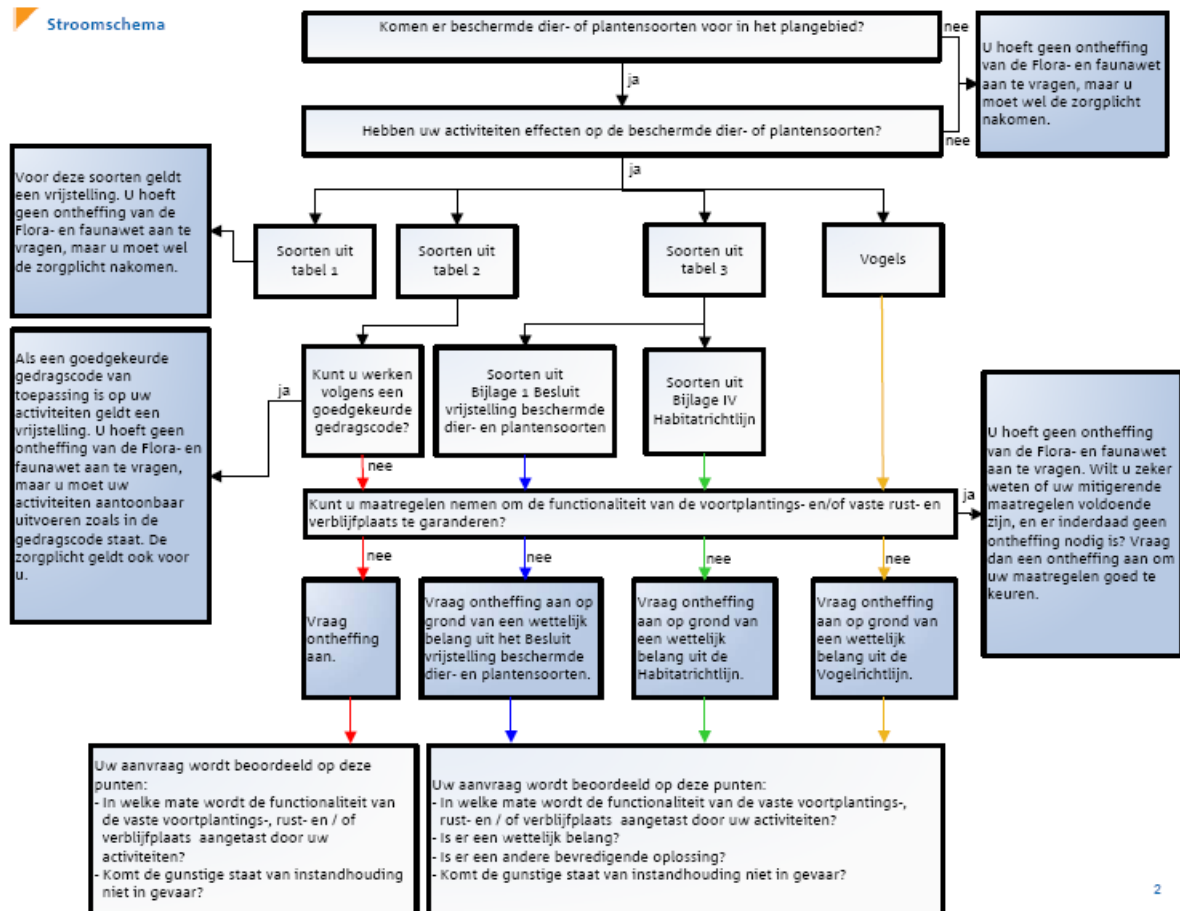
Natuurgebiedsplan en Natura 2000 omgeving Middelburg

Rode cirkel is werkgebied.

Bijlage 2

Informatie Flora- en faunawet

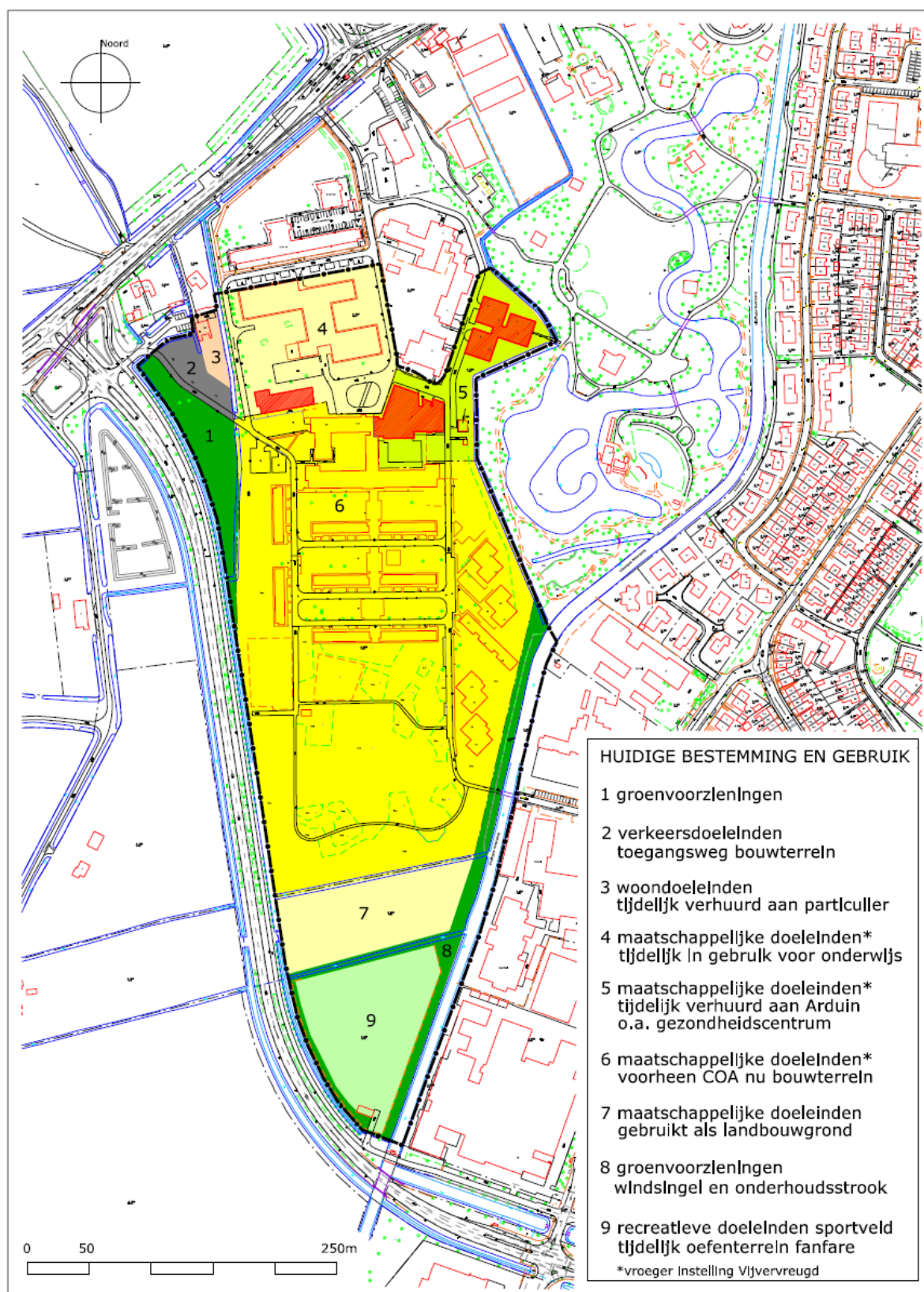
NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

Tabel 1: Algemene soorten		tweekleurige bosspitsmuis veldmuis vos wezel woelrat	Sorex coronatus Microtus arvalis Vulpes vulpes Mustela nivalis Arvicola terrestris	Slakken wijngaardslak	Helix pomatia
Zoogdieren aardmuis bosmuis dwergmuis bunzing dwergspitsmuis egel gewone bosspitsmuis haas hermelijn hultsspitsmuis konijn mol ondergrondse woelmuis ree rosse woelmuis	Microtus agrestis Apodemus sylvaticus Microtus minutus Mustela putorius Sorex minutus Erinaceus europaeus Sorex araneus Lepus europaeus Mustela erminea Crocidura russula Oryctolagus cuniculus Talpa europea Pitymys subterraneus Capreolus capreolus Clethrionomys glareolus	Reptielen en amfibieën brune iddkikker gewone pad middelste groene iddkikker kleine watersalamander meerkikker	Rana temporaria Bufo bufo Rana esculenta Triturus vulgaris Rana ridibunda	Vaatplanten aardaker akkerklokje brede wespenorchis breed klokje dotterbloem* gewone vogelmelk grasklokje grote kaardenbol kleine maagdenpalm knikkende vogelmelk koningsvaren slanke sleutelbloem zwanebloem	Lathyrus tuberosus Campanula rapunculoides Epipactis helleborine Campanula latifolia Caltha palustris Ornithogalum umbellatum Campanula rotundifolia Dipsacus fullonum Vinca minor Ornithogalum nutans Osmunda regalis Primula elatior Butomus umbellatus
*m.u.v. spin-dotterbloem					
Tabel 2: Overige soorten					
Zoogdieren damhert edelhert eekhoorn grijze zeehond grote bosmuis steenmarter Wild zwijn	Dama dama Cervus elaphus Sciurus vulgaris Halichoerus grypus Apodemus flavicollis Martes foina Sus scrofa	dennenorchis duttse gentiaan franjesgentiaan geelgroene wespenorchis gele helm gelekte orchis groene nachtorchis groensteel grote keversoerchis grote muggenorchis gulden sleutelbloem harlekijn herfstschoeroerchis hondskruid honingorchis Jeneverbes klein glaskruid kleine keversoerchis kleine zonnedaauw klokjesgentiaan kluwenklokje koraalwortel kruidbladgentiaan lange ereprijs lange zonnedaauw mannetjesorchis maretak moeraswespenorchis muurbloem parnassa pijlscheefkik poppenorchis prachtiklokje purperorchis rapunzelklokje rechte driehoeksvaren rietorchis ronde zonnedaauw	Goodyera repens Gentianella germanica Gentianella ciliata Epipactis muelleri Pseudofumaria lutea Dactylorhiza maculata Coeloglossum viride Asplenium viride Ustera ovata Gymnadenia conopsea Primula veris Orchis morio Spiranthes spiralis Anacamptis pyramidalis Hemimium monorchis Juniperus communis Parietaria judaica Ustera cordata Drosera intermedia Gentiana pneumonanthe Campanula glomerata Corallorhiza trifida Gentiana cruciata Veronica longifolia Drosera anglica Orchis mascula Viscum album Epipactis palustris Erysimum cheiri Parnassa palustris Arabis hirsuta sagittata Aceras anthropophorum Campanula persicifolia Orchis purpurea Campanula rapunculus Gymnocarpium robertianum Dactylorhiza majalis praetermissa Drosera rotundifolia	rood bosvogeltje ruijklokje schutvaren slanke gentiaan soldaatje spaanse ritter steenanjier steenbreekvaren stengellose sleutelbloem stengelomvattend havikskruid stijf hardgras tongvaren valkruid veenmosorchis veldgentiaan veldsatie veeskleurige orchis vlegenorchis vogelnestje voorjaarsdonis wantsenorchis waterdriehblad wederklokje weidekande nachtorchis wilde gage wilde herfsttijloos wilde kievitsbloem wilde marjolein wit bosvogeltje witte muggenorchis zinkvlootje zomerlokje zwartsteel	Cephalanthera rubra Campanula trachelium Ceterach officinarum Gentianella amarella Orchis militaris Cirsium dissectum Dianthus detoides Asplenium trichomanes Primula vulgaris Hieracium amplexicaule Catapodium rigidum Asplenium scolopendrium Arnica montana Hammarbya paludosa Gentianella campestris Salvia pratensis Dactylorhiza incarnata Ophrys insectifera Neottia nidus-avis Adonis vernalis Orchis coriophora Menyanthes trifoliata Campanula patula Platanthera bifolia Myrica gale Colchicum autumnale Fritillaria meleagris Organum vulgare Cephalanthera longifolia Pseudorchis atbida Viola lutea calaminaria Leucocjum aestivum Asplenium adiantum-nigrum
Reptielen en amfibieën alpenwatersalamander levenbarende hagedis	Triturus alpestris Lacerta vivipara				
Dagvlinders moerasparelmoervlinder vals heldeblauwtje	Euphydryas auranta Lycaeides idas				
Vissen bermpje kleine modderkrulper meerval riversonderpad	Noemachellus barbatulus Cottus taenia Silurus glanis Cottus gobio				
Vaatplanten aangebrande orchis aapjesorchis beenbrek bergklokje bergnachtorchis bijenorchis blaasvaren blauwe zeedistel bleek bosvogeltje bokkenorchis brede orchis bruinrode wespenorchis daslook	Orchis ustulata Orchis simia Narthecium ossifragum Campanula rhomboidalis Platanthera chlorantha Ophrys aptera Cystopteris fragilis Eryngium maritimum Cephalanthera damasconum Himantoglossum hircium Dactylorhiza majalis Epipactis atrorubens Allium ursinum				
				Kevers vliegend hert	Lucanus cervus
				Kreeftachtigen rivierkreeft	Astacus astacus
Tabel 3: Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB					
Bijlage 1 AMvB Zoogdieren das boomarter elkermuis gewone zeehond veldspitsmuis waterspitsmuis	Meles meles Martes martes Elomys quercinus Phoca vitulina Crocidura leucodon Neomys fodiens	woudparelmoervlinder zilvervlek	Melitaea diamina Clossana euphrosyne	helkikker kamsalamander knoflookpad muurhagedis poelkikker rugstreeppad vroedmeesterpad zandhagedis	Rana arvalis Triturus cristatus Pelobates fuscus Podiceps muralis Rana lessonae Bufo calamita Alytes obstetricans Lacerta agilis
Reptielen en amfibieën adder hazelsworm ringslang vinpootsalamander vuursalamander	Vipera berus Anguilla fragilis Natrix natrix Triturus helveticus Salamandra salamandra	Vaatplanten groot zeegras	Zostera marina		
Vissen beekprik bittervoorn eierts gestippelde alver grote modderkrulper rivierprik	Lampetra planeri Rhodeus cericeus Phoxinus phoxinus Alburnoides bipunctatus Misgurnus fossilis Lampetra fluviatilis	Bijlage IV HR Zoogdieren baardveermuis bechtelins vleermuis bever bosveermuis brandts vleermuis bruinmuis Nachtjachtige lynx jaarstaart gewone doftijl gewone dwergveermuis gewone grootoorveermuis grijze grootoorveermuis grote hoefijzerneus hamster hazelmuis Ingekorven vleermuis kleine dwergveermuis kleine hoefijzerneus laatzvlieger meervleermuis mopsveermuis nathustus' dwergveermuis noordse woelmuis otter rosse vleermuis tweeluurige vleermuis vale vleermuis waterveermuis wilde kat witrandkandijn witsnuitdottijn	Myotis mystacinus Myotis bechsteinii Castor fiber Nyctalus leisleri Myotis brandtii Phocoena phocoena lynx lynx Myotis nattereri Delphinus delphis Pipistrellus pipistrellus Plecotus auritus Plecotus austriacus Rhinolophus ferrumequinum Cricetus cricetus Muscardinus avelianarius Myotis emarginatus Pipistrellus pygmaeus Rhinolophus hipposideros Epistesicus serotinus Myotis dasycneme Barbastella barbastellus Pipistrellus nathusii Microtus oeconomus Lutra lutra Nyctalus noctula Turdus truncatus Vespertilio murinus Myotis myotis Myotis daubentonii Felis silvestris Lagenorhynchus acutus Lagenorhynchus albobrostris	donker pimperlmeblauwtje grote vuurvinder pimperlmeblauwtje tijlmeblauwtje zilverstreephooibeestje	Maculinea nausithous lycaena dispar Maculinea teleius Maculinea arion Coenonympha hero
Dagvlinders bruin dikkopje dwergblauwtje dwergdikkopje groot geaderd witje grote tjsvogelvinder heldeblauwtje lepepage kalkgraslanddikkopje ketzersmantel klaverblauwtje purperstreepparelmoervlinder rode vuurvinder hippotoe rouwmantel tweekleurig hooibeestje veenbesparelmoervlinder veenhooibeestje veldparelmoervlinder	Erynnis tages Cupido minimus Thymelicus acteon Aporia crataegi Umeritis populi Plebejus argus Strymonidia w-album Sphalix sertorius Argynnis paphia Cyanitis semlae Brenthis ino Palaeochrysophanus Nymphalis antiopa Coenonympha arcania Boloria aquilona Coenonympha tulia Melitaea cinxia				
				Libellen bronslibel gaffelbel gevekte witsnuitlibel groene glazenmaker noordse winterjuffer oostelijke witsnuitlibel rivierrombout sierlijke witsnuitlibel	Oxygastra curtisii Optilogomphus cecilia Leucothrinia pectoralis Aeshna viridis Sympecma padisca Leucothrinia albifrons Stylurus flavipes Leucothrinia caudalis
				Vissen houting steur	Conegonus oxyrhynchus Acipenser sturio
				Vaatplanten drijvende waterweegbree groenknolorchis krulpenmoerascherm zomerschroeforchis	Luronium natans Uplaris loeselii Apium repens Spiranthes aestivalis
				Kevers brede gelelandwaterroofkever gestreepte waterroofkever hedenbok juchtleikever	Dytiscus latissimus Graphoderus bilineatus Cerambyx cerdo Osmoderma eremita
		Reptielen en amfibieën boomkikker geelbruikruipad gladde slang	Hyla arborea Bombina variegata Coronella austriacus	Tweekleppigen bataafse stroommoes	Unio crassus

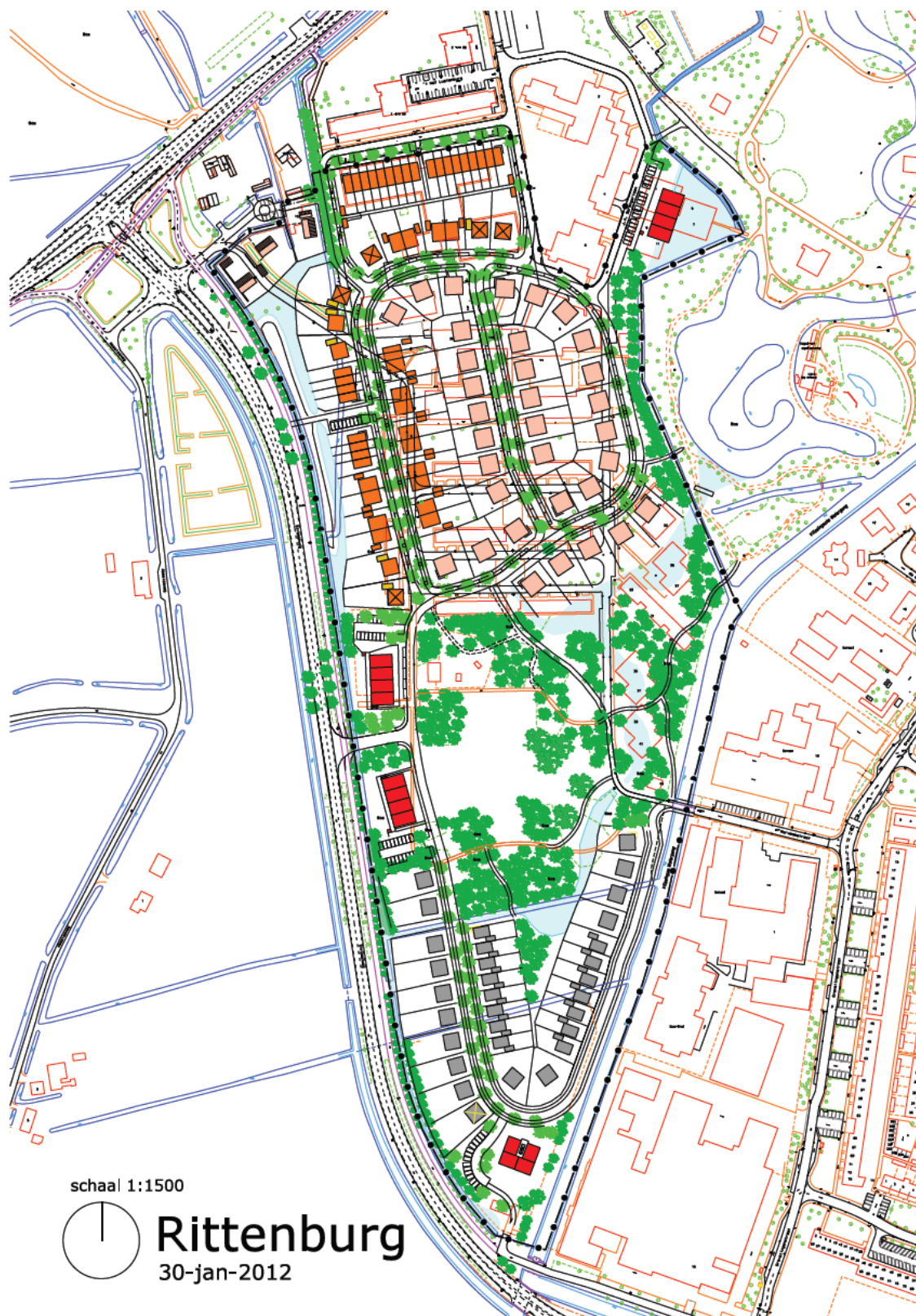
Bijlage 3

Informatie over het project

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG
TE MIDDELBURG

[illegible]

Begin oktober 2012 is een deel van de bebouwing gesloopt. Op advies van een deskundige op het gebied van vleermuizen zijn tochtgaten gemaakt op locaties waar vleermuizen geconstateerd zijn. De tochtgaten zijn ruim 1 week voor de daadwerkelijke sloop aangebracht. Tussen het aanbrengen van de tochtgaten en de daadwerkelijke sloop waren de weersomstandigheden gunstig. Vleermuizen konden in deze periode het dagverblijf verplaatsen naar een alternatief dagverblijf. Ook bij het verwijderen van daklijsten, boeiboorden en zonneschermen is zorgvuldig te werk gegaan. Bij toekomstige sloop dient rekening gehouden te worden met vleermuizen. De kans is groot dat vleermuizen die eerst in de te slopen bebouwing zat nu in de resterende bebouwing aanwezig is. Er zijn hier in ieder geval mogelijke dagverblijven aanwezig. Bij geplande sloop van de resterende bebouwing dient ruim op voorhand (1 jaar) een onderzoek uitgevoerd te worden volgens het vleermuisprotocol.

NATUURTOETS VOOR HET ONTWIKKELEN VAN DE WOONWIJK RITTENBURG TE MIDDELBURG

